

Helena Steblová: *Odpouštět neznamená zapomenout*

Foto: Petr Majer

Helena Steblová

**vězněna v nacistických koncentračních táborech Mysłowice
Ravensbrück a Salzwedel**

Narodila se 8. března 1925 v Bystřici – Košařískách. Navštěvovala českou obecní školu a poslední rok měšťanské školy v roce 1939 absolvovala již polský, vzhledem k tomu, že české školy byly od října 1938 do září 1939 zavřeny. Tehdejší Těšínsko bylo totiž v říjnu 1938 obsazeno Polskem. Vypuknutím 2. světové války byla Bystřice začleněna do Německé třetí říše. Heleně Steblové hrozilo, že bude vyvezena na nucené práce do Německa, ale naštěstí se jí podařilo najít práci na statku u místního sedláka Goryla, kde pracovala jako služebná. Ke zlomu v životě rodiny Steblových došlo na počátku roku 1944. *„Tehdy se u nás doma objevil těžce raněný partyzán, který se ptal na paní Samcovou z blízkého Hrádku ve Slezsku. „Otec se mu podíval na zraněnou ruku, která byla prostřelena a zanícená. Zranění bylo natolik vážné, že mu hrozila smrt. Rozhodl se proto, že požádá o pomoc lékaře z Třince doktora Soroku, o kterém věděl, že pomáhá partyzánům. Bylo mi tehdy 18 let a měla jsem strach. Vzala jsem si brýle, aby mě nikdo nepoznal a jela jsem do Třince na kole. Doktor Soroka se na nic nevyptával a slíbil, že k nám přijede večer. Slovo dodržel a přijel společně s paní Samcovou. Podíval se na těžké zranění a rozhodl se okamžitě operovat. Operace se uskutečnila v těžkých podmínkách, na otopanu v kuchyni, za*

nedostatku světla, kdy se svítilo petrolejovou lampou. Zraněnému partyzánu amputoval ruku. Byl to pro mě otřesný zážitek,“ vzpomíná Helena Steblová. Pak ho umístili do podkroví na půdu a dali mu hůl. Když bude něco potřebovat, aby na ně zaťukal. Všichni měli strach, aby nedošlo k prozrazení. Stávalo se totiž, že ťukal v době, kdy u nich byla návštěva a to bylo nebezpečné. Po čtrnácti dnech pro zraněného partyzána přišli jeho spolubojovníci.

Celá rodina před válkou, (Helena Steblová v popředí sedící na schodech)

Teprve po válce se Helena Steblová dozvěděla, že se jednalo o partyzána, který byl z Košařisk a jmenoval se Jan Heczko. Nedlouho po jeho odchodu byla Helena Steblová, její otec i maminka zatčeni gestapem. Byli odvezeni do Těšína. „*Vyšetřovali nás na gestapu. Byla jsem naivní, když jsem viděla dvacetiletého gestapáka a myslela si, že mě přece nebude bít, jsem děvče, jsme stejně staří... Bil mě býkovcem po celém těle, přes ruce, přes nohy, stáhl mi kalhotky, bylo to hrozné. Bili i mé rodiče, maminka byla zbíta do bezvědomí, pak na ní vylili kbelík vody a znovu bili...*“ vzpomíná Helena Steblová. Následoval transport do nacistického koncentračního tábora Mysłowice v Polsku. Její maminka tam zůstala do konce války, otec byl transportován do koncentračního tábora Gross-Rosen a odsud do Sachsenhausenu, kde byl v únoru 1945 zastřelen.

Její otec, se konce války nedožil, byl zastřelen v únoru 1945
v koncentračním táboře Sachsenhausen v Německu

Bylo mu 44 let. „Mě naložili do železničního vagónu a odvezli do ženského koncentračního tábora v Ravensbrücku. Dostala jsem půl ručníku, mýdlo a dřeváky. Ubytovali nás ve velkém dřevěném baráku, tři pryčny nad sebou a těsně vedle sebe. Bylo nás tam namačkáno několik stovek.

Foto: soukromý archiv H.Steblové
Koncentrační tábor Ravensbrück 1944

Byla jsem zaměstnána v nedaleké muniční továrně, kde jsem opravovala dřevěné bedýnky od munice. Za práci jsem dostala skývu chleba, který se chlebem ani nedal nazvat, byly v tom piliny, celý tmavý a tenké kolečko salámu. Kdo z vězňů nepracoval, tak dostal jen ten chléb. Bylo to jediné jídlo. Stalo se mi, že mi někdo v noci ukradl dřeváky. Byla jsem bosá a vezměte si, že každý den ráno byl nástup – apel, ve čtyři hodiny, protože nás každý den počítali. Dřeváky se daly koupit v místním skladu, jenže za chléb. Měla jsem hrozný hlad, ten kousíček chleba jsem si rozdělila na dvě půlky, půl na večer a půl na ráno, ale bez bot se nedalo žít. Přeradili mě do místní kuchyně, kde jsme vařili pro vězně jídlo, pokud se to dalo vůbec nazvat. Jednalo se o nasekanou krmnou řepu, která se vařila ve velkém, 300 litrovém kotli. Někdy přivezli mrtvého koně z fronty, bylo to odporné, ale také jediné, co jsme měli. Jíst se muselo, bylo to strašné, k tomu všemu zima, která tento rok nastoupila velmi brzy. No a život v táboře nebyl také jednoduchý. Hlavně to byl velký hlad, v táboře byste nenašel kousek trávy nebo kořínku, lidé vše snědli. Hodně mi vadilo, že jsem se nemohla domluvit, byly zde vězeňkyně snad ze všech evropských států, Francouzsky, Maďarky, Rumunky, každá hovořila jinak. Měla jsem štěstí, že tam byla i jedna dívka z Orlové, jmenovala se Kempná. Sprátelily jsme se a život byl trochu snazší. Byly Vánoce, Štědrý den, tak jsme si udělaly z chleba a bramboru takový symbolický chlebiček a vzpomínaly jsme na vánoce před válkou. Bohužel Němci ji jednoho dne zastřelili. Nikdy na ten den nezapomenu...” říká se slzami v očích Helena Steblová. Dne 12. dubna 1945, krátce před koncem války, bylo 500 vězeňkyň odvezeno do koncentračního tábora v Salzwedel. Byl to malý tábor, kde bylo asi 2 000 Židů. Zde se dočkala osvobození americkou armádou. Cesta trvala osm dní do města Liegnitz v Polsku a pak jel každý sám domů. Přijela do Bystřice, kde byla již její maminka.

Helena Steblová v Bystřici v roce 1938

Teprve po válce se dozvěděla, že je udala sousedka. Dozvěděla se to od gestapáka Mruzka, který byl v té době na úřadovně gestapa v Bystřici. Po válce se do Bystřice vrátil a vše rodině Steblových řekl. V roce 1946 se provdala za Adama Stebla a měli spolu čtyři děti. V roce 1959 nastoupila do práce v Třineckých železárnách, kde pracovala až do svého důchodu v roce 1979. V červnu 2008 její manžel zemřel ve věku 90 let. Je nositelkou ocenění Osobnost Bystřice, které jí bylo uděleno v roce 2009.

„Co bych chtěla vzkázat mladé generaci? Zažila jsem toho ve svém životě hodně, bohužel i utrpení, hlad, ponížení... Dnes se nám žije dobře, jsou plné obchody a i přesto jsou někteří lidé nespokojeni. Chci tím říci, abychom si vážili toho, co máme. K tomu jsem vždy vedla své děti, vnuky i pravnuky. No a také bych chtěla říci, že je třeba umět odpouštět, což ale neznamená, že musíme zapomenout. Válka byla krutá a dodnes se nemohu smířit s tím, že můj otec zemřel tak mlád, ve svých 44 letech. “

plk.v.v. Petr Majer
Kronikář obce Bystřice v okrese Frýdek Místek